

Kommittémotion

Motion till riksdagen: 2014/15:3004

av Kent Ekeröth m.fl. (SD)

Ökade befogenheter för rättsväsendet

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	2
Ökad säkerhet i domstol.....	3
Ljudupptagning vid hemlig kameraövervakning tillåts.....	6
Överskottsinformation vid hemlig rumsavlyssning.....	6
Sänkta krav för användning av hemliga tvångsmedel.....	8
Tillgång till abonnemangsuppgifter.....	9
Lättare att använda kameraövervakning.....	15
Tullverkets befogenheter.....	17
Rättsligt giltiga förhör.....	19
Tuffare tag i problemområden.....	19
Tillåt kräksirap.....	21
Skärpning av reglerna för passhantering.....	22
Samtalsordningen för nödsamtal till SOS-Alarm.....	23
Ocensurerade signalement.....	25
Ordningsbot för snatteri.....	26
Polisens skyldighet att behandla anmälan.....	27
Fordonsvärde och förverkande.....	28

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad säkerhet i domstolar genom permanenta inpasseringskontroller i alla domstolsbyggnader.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka säkerhetspersonalen, i form av synliga uniformerade vakter, för att ge ökad upplevd och faktisk trygghet i Sveriges domstolar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillåta ljudupptagning i samband med hemlig kameraövervakning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att gränsen för hur länge överskottsinformation vid hemlig rumsavlyssning får användas bör sänkas till ett år.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sänkta krav för användning av hemliga tvångsmedel.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgång till abonnemangsuppgifter.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om resningsförfarandet i brottmål.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast ska återkomma med ett lagförslag på hur brottsprovokation kan införas som redskap för rättsväsendet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som gör det betydligt lättare än i dag att få tillstånd för kameraövervakning på platser som allmänheten har tillträde till.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Tullverket befogenhet att ingripa mot läkemedelsinförsel.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Tullverket befogenhet att utrusta sin personal med vapen.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommunala eller statliga skolor alltid ska få tillstånd för kameraövervakning när de ansöker om det, utom när det finns synnerliga skäl mot det.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge polisen de möjligheter och skyldigheter som krävs för att på kort tid kunna upprätthålla lag och ordning i problemområden.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att polisen ska få använda kräkmedel för att säkra bevisning.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa reglerna för passhantering.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sekretessreglerna och samtalsordningen mellan SOS Alarm och länskommunikationscentralerna ska ändras så att polisen kan få uppgifter om akuta ärenden samtidigt som övrig räddningstjänst.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att polisen vid efterlysningar till allmänheten med hjälp av gärningsmannabeskrivningar inte får censurera information om gärningsmannens utseende eller ursprung utom om sådan information är till skada för utredningen.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska utreda hur reglerna kan utformas så att polisen nattetid, eller när det finns risk för annan allvarlig brottslighet, tillfälligt ska kunna avvisa anmälningar om brott som kan vänta till nästkommande dag utan förvärrad skada.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska utreda hur reglerna kan utformas så att polisen ska kunna avvisa anmälningar som uppenbart inte rör brott och som ändå kommer att avskrivas.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att trafikbrottslagen ska ändras så att trafiksäkerheten väger mycket tyngre än i dag vid bedömningar av om ett fordonsförverkande ska anses skäligt i förhållande till fordonets värde och gärningsmannens ekonomiska situation.

Ökad säkerhet i domstol

De senaste årens utveckling har lett till en ökad hotbild mot Sveriges domstolsväsen. Detta framgår inte minst av den situationsbeskrivning den tidigare regeringen framfört.¹

- Antalet anmälningar om övergrepp i rättsak, t.ex. när ett vittne utsatts för våld eller hot, har ökat markant mellan åren 1999 och 2006. Dessa brott begås ibland direkt i domstol i samband med domstolsförhandlingar.
- Åklagarmyndigheten har under senare tid noterat att målsägande och vittnen tvekar inför att infinna sig vid domstolsbehandling och avge vittnesmål. Man uppger att förstärkt säkerhet kan ha stor betydelse i detta sammanhang.
- Domstolsverkets system för rapportering av incidenter visar på ett ökat antal rapporterade incidenter i domstolarna.

---

¹ Proposition 2011/12:63, ss. 12–13

- Antalet rapporterade incidenter har ökat från 170 under år 2008 till 225 under 2010.
- De omfattande beslag av farliga föremål som förekommer vid vissa säkerhetskontroller är en mycket allvarlig indikation på situationen. Under en allmän säkerhetskontroll som sträckte sig över fyra dagar i Malmö tingsrätt i december 2008 togs mellan 90 och 100 föremål i förvar. Det rörde sig huvudsakligen om stick- och skärvapen, t.ex. knivar, stiletter, fällknivar och mattknivar. Likaså anger Linköpings tingsrätt och Länsrätten i Östergötlands län att det vid en allmän säkerhetskontroll under 34 arbetsdagar i domstolarna togs i beslag eller förvar sammanlagt 127 farliga föremål.
- Förtroendestudien avseende domare visar att ungefär var tredje domare anser att säkerheten i rättssalarna är ganska dålig eller mycket dålig.
- Av Domstolsverkets rapport Säkerhet 2010 framgår också att antalet hot mot anställda har fördubblats mellan 2009 och 2010.
- Av en undersökning som Jusek genomfört bland sina medlemmar under hösten 2011 framgår att 12 procent inom Sveriges Domstolar och 42 procent inom Åklagarmyndigheten ibland eller oftare känner sig otrygga i sin yrkesutövning.
- Vidare framgår att mer än var fjärde under de senaste två åren blivit utsatta för våld, hot, trakasserier, skadegörelse eller någon annan form av otillbörlig påverkan (Jusek, Tryggt eller otryggt i rättsväsendet, 2011).

Precis som Åklagarmyndigheten tidigare anfört menar vi att en grundläggande förutsättning för ett fungerande rättsväsen är att vittnen och målsägande inte skräms till att tveka inför att utge domstolsutsagor. Vidare är ett fungerande rättsväsen själva fundamentet för ett fungerande rättssamhälle. Både den faktiska och den upplevda tryggheten och förtroendet för domstolsväsendet måste därför stärkas och det både kraftfullt och effektivt.

Mot bakgrunden av den rådande utvecklingen vill vi liksom Kammarrätten i Stockholm, Åklagarmyndigheten, Umeå tingsrätt och Östersunds tingsrätt införa fasta och tidsmässigt permanenta inpasseringskontroller med larmbågar, såsom används på flygplatser.

Sveriges Domstolar efterfrågade dessutom utökad finansiering i deras hemställan för 2012 just för att införa sådana permanenta kontroller. Regeringen införde ökad säkerhet vid Sveriges Domstolar (prop. 2011/12:63) men bara i begränsad omfattning där kontrollerna dessutom inte är permanenta. I Sverigedemokraternas höstbudget 2011,

2012 och 2013 yrkade och budgeterade vi för införande av sådana kontroller. Samma anslag har vi även med i 2014 års höstbudget.

Kontrollen bör inkludera hela domstolsbyggnaden, d.v.s. inklusive de allmänna utrymmena i anslutning till själva förhandlingssalen. Det är av vikt att hela domstolsbyggnaden är fredad och att både den faktiska och upplevda tryggheten höjs så snart man passerar in i byggnaden. Detta innebär även att en person som vägrar genomgå kontroll ska kunna nekas tillträde till byggnaden.

Enligt SOU 2009:78 finns många fördelar med denna typ av säkerhetsåtgärd .

- Dessa kontroller är inte beroende av invecklade och möjligt felaktiga riskbedömningar eftersom de blir allomfattande.
- Förutsättningar finns för resursmässiga besparingar ”både tidsmässiga och ekonomiska, om hotbilden och tänkbara motåtgärder inte regelmässigt behöver övervägas”.
- De kommer att bidra till att minimera arbetsplatsrisken för våld och hot för de yrkesverksamma inom domstolsväsendet.
- De kommer att fungera preventivt mot dem som annars tar med sig vapen och andra farliga föremål in i rätten (såsom framgår ovan i citat ifrån propositionen är detta ett mycket utbrett fenomen m.a.p. stick- och skärvapen).
- De kan ge preventiva effekter mot dem som spontant begår hot- eller våldshandlingar eftersom att potentiella tillhyggen redan fräntas dem i entrén och att kontrollerna markerar att säkerhetspersonalen har ögonen på dem.
- Och framförallt, som ett led av allt detta, att målsäganden och vittnens trygghet och förtroende relaterat till domstolsväsendet ökar och att oro och fruktan ifrån att yttra sig fritt minskas. Därmed minskas även hotet mot vår rättsstat.

Trots denna utvidgade säkerhetsåtgärning är vi medvetna om att det fortfarande kommer att finnas möjlighet till att begå hot- och våldshandlingar efter den föreslagna inpasseringskontrollen. Därför vill vi i kombination med denna åtgärning för det andra även se ökad närvaro av säkerhetspersonal i form av uniformerade vakter i likhet med Sveriges Domstolars önskan. Även detta budgeterades i Sverigedemokraternas höstbudget 2014.

Ljudupptagning vid hemlig kameraövervakning tillåts

Hemliga tvångsmedel utgör enligt myndigheterna viktiga redskap under förundersökningar avseende grova brott som drabbar många enskilda, vilket myndigheternas redovisning visar.

Användning av hemlig kameraövervakning får emellertid inte kombineras med ljudupptagning, vilket betänkande 2011/12:JuU19 nämner samt skr. 2012/13:47. Motivet är att det är för integritetskränkande.

Vad tidigare granskningar visat är att hemlig kameraövervakning har andelsmässigt varit av mindre nytta än de andra tvångsmedlen (Skr. 2011/12:39). I 35 procent av fallen var hemlig kameraövervakning till nytta jämfört med 71 procent för hemlig teleavlyssning.

Regeringen bör därför arbeta för att nyttoeffekterna av hemlig kameraövervakning uppnår paritet med de övriga två hemliga tvångsmedlen. En sådan effektivisering vore att tillåta ljudinspelning vid hemlig kameraövervakning, vilket i dagsläget inte är tillåtet.

Ljudinspelning bör emellertid tillåtas då ljudinspelning vid hemlig kameraövervakning skulle kunna öka nyttan av tvångsmedlet och därmed snabbare leda till att adekvat bevismaterial insamlas, vilket i sin tur kan ge följdeffekten att antalet övervakningstimmar kan minskas

Överskottsinformation vid hemlig rumsavlyssning

När åklagare ansöker om användning av hemliga tvångsmedel specificeras vilka eventuella brott som användningen ska användas för. Under själva avlyssningen kan det sedan framkomma andra typer av brott som avlyssningen inte var avsedd för. Detta kallas överskottsinformation och som systemet ser ut idag skiljer det sig när man får använda denna typ av överskottsinformation beroende på vilket tvångsmedel som använts.

Enligt 12 § lag (2007:978) om hemlig rumsavlyssning får information om annan brottslighet än det för tillståndet angivna brottet, så kallad överskottsinformation, bara användas för att utreda brottet om brottet i sig har ett sådant straffvärde att det skulle kunna föranleda ett tillstånd om hemlig rumsavlyssning, det vill säga lägst fyra års fängelse. Detta innebär att information, som framkommit vid hemlig rumsavlyssning, som till exempel våldtäkt mot barn av normalgrad eventuellt inte får användas för

inledande av förundersökning eller vidare utredning av brottet eftersom detta brott inte kan inneha ett straffvärde som understiger fyra år.

Gränsen för överskottsinformation skiljer sig beroende på använt tvångsmedel. Om man vid hemlig rumsavlyssning utreder ett brott för vilket åtgärden är befogad och det framkommer bevis för våldtäkt mot barn (två till sex år i fängelse), människohandel (två till tio år i fängelse) eller rån (ett till sex år i fängelse), där brottets straffvärde inte antas överstiga fyra år, får man inte använda sig av de bevisen för lagföring. Det får man däremot om det var hemlig teleavlyssning som användes, vilket regleras i rättegångsbalkens 27 kap. 23 §. Skillnaden är att det för hemlig rumsavlyssning krävs ett straffvärde om minst fyra år för att överskottsinformation ska få användas medan det för hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning eller hemlig kameraövervakning endast krävs att det är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver för brottet och det kan antas att brottet inte föranleder endast böter. Motiveringen är att hemlig rumsavlyssning är mer integritetskränkande än vad hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning eller hemlig kameraövervakning är.

Det är inte rimligt att de brottsbekämpande myndigheterna som redan fått del av bevismaterial om allvarlig brottslighet är förbjudna att utreda de lagöverträdelser som bevisligen har skett. Flertalet åklagare vittnar om frustration då man redan tillhandahar tillräckliga bevis för fällande dom men enligt lagens mening är förbjuden att gå vidare och utreda det.

Svea hovrätt, Hovrätten för Västra Sverige, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Kriminalvården motsatte sig denna reglering (prop. 2005/06:178) och menade att straffvärdet på brottet för att få tillåtelse att utreda bör vara betydligt lägre. Regeringen bestred detta argument med att hemlig rumsavlyssning var ett ingående ingrepp i gärningsmannens privatliv och kränkande för den personliga integriteten. Detta är återigen ett exempel där utgångspunkten är gärningsmannens perspektiv framför brottsoffret. Föreställ den situation där det våldtagna barnet, den som varit utsatt för människohandel eller den som blivit utsatt för ett rån meddelas att det finns tillräckliga bevis för fällande dom men att bevisen inte får nyttjas med hänvisning till gärningsmannens personliga integritet. Vilken sida ställer man sig på då och vad värnar man i första hand, brottsoffrets eller gärningsmannens integritet? Frågan är om vår nuvarande regering vågar göra en annan bedömning i frågan.

Nuvarande system är otillräckligt och bör följaktligen ändras. Regler för överskottsinformation vid hemlig rumsavlyssning bör bli detsamma som för hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning eller hemlig kameraövervakning där det endast krävs att det är föreskrivet fängelse i ett år eller mer för att överskottsinformationen ska få användas

Sänkta krav för användning av hemliga tvångsmedel

Hemliga tvångsmedel är ett kraftfullt och effektivt verktyg mot den grova brottsligheten när de väl används. Det framgår inte minst av regeringens årliga redovisning av användningen av hemlig övervakning och avlyssning av elektronisk kommunikation samt hemlig kameraövervakning.² Rapporten SOU 2012:44 om hemliga tvångsmedel mot allvarliga brott visar i sin tur också att hemlig rumsavlyssning är ett viktigt verktyg. Tyvärr regleras användningen idag av alldeles för stränga restriktioner, och detta är vi inte ensamma om att tycka.

I Brås utredning, ”Bekämpning av organiserad brottslighet” från 2011, framkommer det att svenska poliser och åklagare anser att användningen av hemliga tvångsmedel är elementär för att bekämpa organiserad brottslighet. Eftersom lagstiftningen är för restriktiv används dessa dock mest för att utreda narkotikabrott. Och narkotikabrott anser man vara en alldeles för smal träffyta för att kunna användas effektivt mot den organiserade brottsligheten.

Ser man istället till vårt grannland Danmark ser det annorlunda ut. Där uppger chefen för utredningsverksamheten i Köpenhamns poliskrets, Svend Foldager, att man använder massiv teleavlyssning för att motverka den organiserade brottsligheten och lösa gängmorden med effektivare resultat än i Sverige. På grund av deras bättre avvägda lagstiftning kan polisen där använda hemlig teleavlyssning för brott med lägre straffvärde, t.ex. förberedelse till grov misshandel. Och ”domstolarna vet att polisen inte använder avlyssning i onödan” uttrycker sig chefen. Detta är ju ganska självklart; för att använda hemliga tvångsmedel krävs mycket polisresurser och dessa avsätter man inte gärna i onödan.

För att komma tillrätta med problemet med den snäva regleringen och ge de brottsbekämpande myndigheterna de verktyg de behöver och efterfrågar, föreslår vi därför lättade användningsrestriktioner enligt följande:

---

² Skr. 2011/12:39

Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation ("teleövervakning")

Kvarstår som det är utformat i dagsläget, där föreskrivet straff för ett brott är minst sex månader.

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation ("teleavlyssning")

Idag är kravet att det ska röra sig om brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än två års fängelse för att hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation ska få användas eller brott där man antar att straffvärdet överstiger två år. Vi vill sänka dessa krav till ett år för användning av detta tvångsmedel.

Hemlig kameraövervakning

Idag är kravet att det ska röra sig om brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än två års fängelse för att hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation ska få användas eller brott där man antar att straffvärdet överstiger två år. Vi vill sänka dessa krav till ett år för användning av detta tvångsmedel.

Hemlig rumsavlyssning ("buggning")

Idag är kravet att det ska röra sig om brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fyra års fängelse för att hemlig rumsavlyssning ska få användas eller brott där man antar att straffvärdet överstiger fyra år. Vi vill sänka dessa krav till två år för användning av detta tvångsmedel.

Rättsväsendets förmåga och befogenheter att använda tvångsmedel är som framgår i flera rapporter, tillsammans med vittnesmål från rättsväsendet, centrala i att bekämpa brottsligheten, inte minst den organiserade. Genom att sänka rekvisiten för användning av tvångsmedlen ges vårt rättsväsen större möjligheter att samla in information och bevis och därmed även att åtala och fälla brottslingar. Detta är något rättsväsendets aktörer själva efterfrågar, och vi sverigedemokrater vill med detta förslag också ge dem dessa möjligheter

Tillgång till abonnemangsuppgifter

Vi är positiva till att de brottsbekämpande myndigheterna har möjligheter att få tillgång till abonnemangsuppgifter när det gäller brott som t.ex. grovning – brott som utgör en allvarlig kränkning för den brottsutsatta och som är svårutredda utan tillgången till abonnemangsuppgifterna. Detta är även exempel på brott som det finns en kraftig allmän opinion emot. Dock menar vi att immaterialrättsliga brott, på sådan nivå att de enbart bedöms leda till bötesstraff, inte bör kunna föranleda utlämning av abonnemangsuppgifter. Miljontals svenskar begår dagligen brott mot upphovsrättslagen,

i många fall utan att ha kännedom att gärningen är straffbelagd. När så stor andel av befolkningen begår handlingen blir det godtyckligt och slumpartat vem som kommer att dömas för handlingen.

Att ge denna möjlighet till polisen riskerar dessutom att kraftigt öka arbetsbelastningen på ett brottsområde som inte bör vara högprioriterat i brottsbekämpningen. Öppningen av denna möjlighet riskerar att ta resurser från utredning av allvarlig brottslighet, såsom brott mot person, narkotikabrott eller tillgreppsbrott.

Därför anser vi att den tidigare regleringen om att operatörer ska lämna uppgift till brottsbekämpande myndighet om det finns misstanke om brott ”där fängelse är föreskrivet för brottet och det enligt myndighetens bedömning kan föranleda annan påföljd än böter” bör införas vad det gäller specifikt immaterialrättslig brottslighet

Resningsförfarandet i brottmål – återupptagande av förundersökning och rätt till biträde.

I proposition 2011/12:156 s. 12–16 redogörs överskådligt för förutsättningarna för att få en ansökan om resning beviljad för brottmål.

När en dom i tingsrätt, hovrätt eller Högsta domstolen vunnit laga kraft kan den inte längre överklagas utan anses orubblig. Det finns dock undantag. Bland annat kan en ny prövning av målet företas av domstolen inom ramen för ett s.k. resningsförfarande. Resning kan beskrivas som en extraordinär instans för rättskipning.

Resningsförfarande i brottmål kan delas upp i två kategorier: till förmån för den tilltalade och till men för den tilltalade. I det förstnämnda fallet kan det handla om att en dömd anser sig ha rätt till en friare dom eller lindrigare straff. I det sistnämnda fallet kan det vara en målsägande som anser att en tilltalad borde ha givits en fällande dom eller ett strängare straff. Grunderna för att få tillstånd till en resning, som regleras i rättegångsbalken, skiljer sig åt i de båda fallen.

Resning till förmån för den tilltalade kan förenklat beviljas utifrån fem grunder:

- Om brott eller tjänstefel begåtts av anställd, tjänsteman, åklagare, ombud, ställföreträdare eller försvarare och det kan ha påverkat målets utgång.
- Om domare eller åklagare varit jävigt och det inte är uppenbart att jävet saknat betydelse för målets utgång.

- Om tidigare bevisning som antas påverkat målets utgång visat sig falsk.
- Om ny bevisning eller omständighet åberopas som inte tidigare lagts fram och som sannolikt lett till att den tilltalade frikännts, fått mildare straff eller om det finns synnerliga skäl.
- Om rättstillämpningen uppenbart strider mot lag.

För ansökan om resning till förmån för den tilltalade finns inga tidsfrister.

Resning till men för den tilltalade kan förenklat beviljas utifrån två punkter:

- Om det funnits sådant förhållande såsom angivits ovan i punkt 1 eller 3 om brottsligt förfarande hos domare m.fl. eller falsk bevisning och det kan antas att detta påverkat målet till ett frikännande av den tilltalade eller att denne givits väsentligt mildare straff än vad som borde utdelats.
- Om det framkommit ny bevisning eller omständigheter kring brott med kravet på att det är föreskrivet fängelse i mer än ett år samt att det nya materialet sannolikt hade lett till en fällande dom för den tilltalade eller gett ett väsentligt strängare straff. För detta krävs även att resningssökande har en giltig ursäkt till att inte ha åberopat det nya beviset eller omständigheten tidigare.

Tidsfristen för ansökan är ett år efter att den sökande fått kännedom om den omständighet resningsansökan grundas på.

Det är alltså betydligt lättare att få tillstånd till en resning till förmån för den tilltalade än till men för den tilltalade.

Vid ansökan om resning till men för den tilltalade gäller till skillnad från motsvarigheten till förmån för den tilltalade

- att det krävs giltig ursäkt för att inte ha åberopat ny bevisning tidigare
- att synnerliga skäl inte kan åberopas vid ny bevisning
- att brott måste ha visst straffvärde och att nytt straff måste vara fällande eller
  - väsentligt strängare än i tidigare dom
- att oriktig rättstillämpning inte kan åberopas
- att jäv inte kan åberopas
- att det finns en tidsfrist om ett år.

I propositionen förklaras vidare varför det är svårare att få till stånd en resning till men för den tilltalade:

”Det har således ansetts viktigare för samhället att den oskyldige inte döms för brott än att den skyldige inte går fri från straff. För att upprätthålla allmänhetens förtroende för straffrättskipningen finns det därför större möjligheter att ansöka om resning till den tilltalades förmån än till dennes nackdel.”

Hänvisning ges till ett betänkande från 1930-talet (bet. 1939:LU1 nr 46 s. 6–7).

Det svenska samhället har länge nog underprioriterat brottsoffrets synvinkel till förmån för brottslingens. I detta fall är det inte ens en nödvändig avvägning eftersom lättade krav för resning till men för den tilltalade inte på något sätt utesluter att rättsväsendet fortsatt ställer samma krav för resning till förmån för den tilltalade.

Från rättvisesynpunkt borde det vara av minst lika stor vikt att brottslingar som på felaktiga grunder frikänts eller getts för lindriga straff ska kunna få sina domar omprövade som för oskyldigt eller för strängt dömda. Också av praktiska skäl kan det te sig märkligt att ge ansökan om resning en tidsfrist endast till men för den tilltalade. Man kan ju t.ex. tänka sig situationer där brottsoffer på grund av omständigheter som rädsla eller obehagskänslor inte mäktat åberopa viss bevisning förrän efter tidsfristen om ett år har löpt ut.

För att bättre tillvarata brottsoffrens perspektiv bör regeringen återkomma med ett lagförslag som i högre grad tillåter resning till men för den tilltalade. Speciellt tidsfristen på ett år bör tas bort. Även exempelvis jäv, oriktig rättstillämpning och synnerliga skäl bör kunna åberopas som grund för resning

Inför brottsprovokation

I dagens Sverige får inte polisen syssla med brottsprovokation, däremot är s.k. bevisprovokation tillåten. Gränsen mellan dessa två är inte alltid lätt att dra, något som får negativa konsekvenser för polisens utredningar. Det kan röra mindre saker såsom möjlighet att kontrollera om affärer säljer tobak och alkohol till minderåriga, men också större saker som grooming på internet och organiserad brottslighet.

Vad är brottsprovokation?

Brottsprovokation ingår i begreppet okonventionella spaningsmetoder och med detta avses ett agerande från polisens sida som syftar till att framkalla brott, medan en

bevisprovokation syftar till att få fram bevisning om ett begånget brott, om vilket det föreligger misstanke. Brottsprovokation är inte tillåtet men det är bevisprovokation.

Ibland kan gränsen mellan dessa vara svåra att dra, något som beskrivs i utredningen Ökad effektivitet och rättssäkerhet i brottsbekämpningen (SOU 2003:74):

”De brottsutredande myndigheterna, i första hand polisen, använder i dag utan uttryckligt lagstöd provokativa åtgärder av olika slag. Det brukar sägas att bevisprovokation är en tillåten metod medan brottsprovokation är förbjuden. Det råder emellertid en osäkerhet om vad som skall betecknas som bevis- respektive brottsprovokation, bl.a. eftersom en och samma åtgärd kan leda till att man provocerar fram ett brott, t.ex. försäljning av narkotika, vilket samtidigt kan vara bevis för ett brott, nämligen innehavet av narkotikan. En sådan åtgärd kan anses tillåten under förutsättning att polisen följer den principen att inte provocera någon att begå ett brott som denne annars inte skulle ha begått. De ’brottsprovokation’.”

Ytterligare ett förtydligande om skillnaden mellan brottsprovokation och bevisprovokation från ovannämnda utredning:

”Ett exempel kan vara att man provocerar någon som misstänks för innehav av något, t.ex. vapen eller narkotika, att använda vapnet eller sälja narkotikan, varigenom han också röjer sitt innehav. Det kan då sägas ha varit fråga om brottsprovokation i relation till försöket att använda vapnet eller sälja narkotikan, medan det inte kan sägas röra sig om annat än bevisprovokation i relation till innehavet.”

Varför är det förbjudet?

Förbudet mot brottsprovokation grundar sig inte i någon vedertagen praxis eller finns i kodifierad form; det handlar om olika rättsprinciper. Det övervägande är principen om att polisen aldrig får provocera eller i annat fall förmå någon att inleda en brottslig aktivitet. Detta anges ibland följa redan av principen att polisen aldrig får begå en kriminaliserad handling för att kunna efterforska eller avslöja brott. Det har sin grund i att det utgör anstiftan att förmå någon att begå brott. Att anstifta till brott är att begå en kriminaliserad handling. Avgörande sägs därför vara huruvida polisen förmår någon att begå ett brott som han annars inte skulle ha begått. Det finns ett fall från 2007 där rättegången ogiltigförklarades eftersom polisen använt sig av otillåten brottsprovokation. Detta är ett tecken på att det finns starka signaler från polisens sida

om att den måste få syssla med en viss typ av brottsprovokation för att kunna få tag i djupt kriminella individer.

När är det tillåtet?

Den bakomliggande anledningen till att provokativa åtgärder används av polisen och i viss utsträckning anses acceptabla, är att vissa typer av brott är svåra att upptäcka och leda i bevis samtidigt som det är angeläget att det sker en lagföring. Det gäller i huvudsak brott där det inte finns något utpekat brottsoffer men också brott där offret har skäl att låta bli att anmäla att brott har förövats (t.ex. utpressning) och andra brott vilka generellt sett är svåra att upptäcka på grund av att offret ofta är ovetande om att brott förövas, t.ex. mutbrott. Provokativa metoder har också visat sig vara effektiva vid olika former av köp- och säljsituationer, t.ex. vid återköp av stulen konst eller illegal tobaks- och alkoholförsäljning till minderåriga.

En kort sammanfattning om gällande rättsläge

- Det är aldrig tillåtet att provocera någon att begå ett brott som denne annars inte skulle ha begått.
- Det skall föreligga en stark misstanke om brott.
- Provokation får endast tillgripas vid allvarlig brottslighet.
- Behovs- och proportionalitetsprinciperna skall beaktas.
- Beslut att använda provokationen skall fattas av åklagare.
- Provokationsåtgärden måste dokumenteras noggrant.

Varför behövs brottsprovokation idag?

Sverige år 2014 är ett land där den organiserade brottsligheten fått fotfäste, ett land där det idag är de kriminella som har övertaget. Principerna om polisens verksamhet grundar sig på ett samhälle som inte existerar längre. Att vi har haft yrkeskriminella är en sak, men på det sättet de är organiserade, vilken typ av brott de utför, de internationella aspekterna med gränsöverskridande brottslighet, samt det faktum att det i våra förorter finns en bred rekryteringsbas borgar för att det krävs en rejäl översyn över hur vår brottsbekämpande verksamhet idag går till. Att använda sig av brottsprovokation är självfallet inte den perfekta lösningen, men då ska man också ta hänsyn till att det samhälle som växt fram är långt ifrån perfekt. De satsningar som gjorts mot organiserad brottslighet har inte varit lyckade – ett av skälen är att lagstiftningen inte följt med i tiden.

Under vilka former anser vi att det ska vara tillåtet?

Det bör röra sig om grov organiserad brottslighet samt olika typer av sexualbrott såsom trafficking samt barnporr där grooming är ett brott som är särskilt svåråtkomligt idag. Det rör sig alltså inte om att tillåta brottsprovokation när det gäller handlingar med mindre straffvärde såsom snatteri, stöld (vanlig), misshandel eller liknande. Undantag bör dock ske om det rör sig om mängdbrottslighet som sker under organiserad form eller som det är särskilt påkallat, där samhällsintresset spelar en viktig roll, exempelvis tobaks- och alkoholförsäljning till minderåriga.

Den stora skillnaden mellan vårt förslag och hur det ser ut idag är att idag får man inte använda sig av brottsprovokation om det inte föreligger en stark misstanke om ett förestående brott. Vi vill ändra på det och kunna använda brottsprovokation mot grupper eller individer som lever en kriminell livsstil och där det finns stark misstanke om fortsatt brottslighet. Det kan röra sig om kriminella ligor i förorterna eller ”mc-gäng” men även i andra situationer när det är särskilt påkallat, t.ex. om ett område är särskilt drabbat av våldtäkter, personrån, misshandel etc. Vi vill också tillåta att privatpersoner under noga kontrollerade former tillåts agera lockbete för att kunna få fast grovt kriminella individer.

Vem ska fatta beslutet om att tillåta brottsprovokation?

Idag är det åklagaren som fattar beslut rörande viss typ av brottsprovokation. Vi vill ge utökade befogenheter till åklagarna i Sverige så de kan besluta om brottsprovokation i de ärenden som anges i punkten ovan.

Lättare att använda kameraövervakning

Idag är det tillåtet för privatpersoner att filma andra medmänniskor på allmän plats. T.o.m. ”fula gubbar” kan fritt filma barn utanför en skolgård. Att däremot sätta ut kameror på allmänna platser för att skapa trygghet och säkerhet för medborgare är strängt reglerat. Man kan dock fråga sig om det inte är mer integritetskränkande att bli smygfilmad av andra med mobila kameror än av t.ex. ett företag som vill skapa trygghet vid sina entréer.

Kameraövervakning på allmän plats

När länsstyrelserna idag ska pröva tillståndsansökan för kameraövervakning på allmän plats görs en mycket sträng avvägning mellan filmade personers integritet och ett konkret behov. Ett exempel på en sådan avvägning är företaget Jernhusens ansökan om att sätta upp kameror på Resecentrum i Uppsala. På stationen hade flera incidenter såsom füllebråk, ungdomsbråk, skadegörelse, ofredande och väskryckning rapporterats.

Länsstyrelsen avslag dock företagets ansökan om att sätta upp kameror med motiveringen att platsens struktur – med dess restauranger och samlingsytor – bidrar till att människor uppehåller sig där längre tid än i vanliga stationsbyggnader. Integritetskränkningen skulle alltså vara större än behovet menade man.

Motiveringen och avvägning ter sig dock märklig. Det är ju faktiskt människor som begår brott och allmänna platser med mycket människor renderar också fler brott. Motiveringen ter sig ännu märkligare om man ser till gemene mans åsikter om kameraövervakning.

När Jernhusen frågat sina resenärer svarade ca 90 % att de var positiva till kameraövervakning. Resultatet är inte förvånande. En liknande undersökning företogs av Livsmedelförbundet, vari 89 % av respondenterna uppgav att de hade förståelse för att butiker sätter upp kameror. Stöldskyddsföreningen, SSF, genomförde också den en liknande studie 2009 om elever och föräldrars syn på kameraövervakning i skolor. Även här uttalade sig 90 % positivt om kameraövervakning, förutsatt att den reglerades. I en rapport från Brå avhandlades att 70 % av tillfrågade svenskar uppgav att de skulle känna sig tryggare i kameraövervakade stadskärnor generellt och ännu fler efter mörkrets inbrott.

Att många svenskar är positiva till kameraövervakning är inte konstigt eftersom att metoden medför många fördelar. Kameraövervakning kan:

- avskräcka från brott
- bidra till att avbryta pågående brott
- bidra till att identifiera gärningsmän och skapa bevisning
- förhindra nya brott genom att gärningsmän lagförts tack vare ovanstående
- öka tryggheten

Med dessa fördelar i åtanke och svenskars generellt positiva attityder till användning anser jag att länsstyrelsens avvägningar är alltför stränga. Jag vill därför att regeringen återkommer med förslag som gör det betydligt lättare än idag att få tillstånd för kameraövervakning på platser dit allmänheten har tillträde.

Tillstånd för kameraövervakning på skolor

Antalet skolbränder har stigit brant sedan 2003 och har sedan dess etablerat sig på en hög nivå. Enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap låg antalet anlagda

bränder stadigt på kring 200 per år från 1996 till 2003. Från 2003 och framåt gick antalet anlagda bränder upp till cirka 350. De två senaste åren har antalet anlagda bränder dock gått ner markant, detta kan dock vara en tillfällig nedgång.

Trots att bränderna orsakar få personella skador så blir de kostnaderna för kommuner och försäkringsbolag enorma. Björn Björkman, sekreterare i Brandskyddsföreningen, beräknade att de totala kostnaderna för skolbränderna 2009 gick upp emot en miljard kronor. Det är av yttersta vikt att samhället reagerar med kraft mot denna stora och fullständigt onödiga kapitalförstöring. Det är också av yttersta vikt att det vuxna samhället sätter gränser och markerar för yngre generationer vad som är fel och oacceptabelt beteende. För att överhuvudtaget kunna göra en markering måste gärningsmännen identifieras och lagföras, också därför är kameraövervakning en viktig åtgärd.

Lag 1998:150 om allmän kameraövervakning stipulerar att tillstånd måste erhållas för kameraövervakning av kommunala eller statliga skolor. Vi anser att tillstånd alltid skall bifallas när kommunala eller statliga skolor ansöker om tillstånd för kameraövervakning förutom när synnerliga skäl däremot finns. Synnerliga skäl kan till exempel vara när tillstånd söks för speciellt känsliga eller integritetskränkande platser såsom toaletter eller dylikt.

Vi vill att lagtexten skrivs om för att uppfylla ovanstående.

Tullverkets befogenheter

Befogenhet att ingripa mot läkemedelsinförsel

Insmugglingen av substanser och preparat som är olagliga eller belagda med olika restriktioner i Sverige är en mycket allvarlig företeelse. Det kan handla om alltifrån farliga dopningspreparat, narkotikaklassade läkemedel till piratkopierade mediciner som allvarligt riskerar skada brukare.

Den typ av organiserad brottslighet som står bakom handeln med sådana preparat är organisationer som tillhandahåller varor och tjänster på en svart marknad och som drivs av ett vinstintresse precis som legala företag. De är därför inte sena med att utnyttja luckor i lagar för att finna nya effektiva leverans- och försäljningsmetoder.

Nyligen larmade Tullverket om hur myndigheten står maktlös inför just en ny kreativ smugglingsmetod. Enligt myndighetens uppgifter har antalet beslag av olagligt

insmugglade läkemedel minskat drastiskt under senare år eftersom att smugglarna lärt sig att paketera in gods i paket som ser ut att komma från andra EU-länder. Tullen får vid sådan paketering endast ingripa om de misstänker att medicinerna kan komma att användas i missbrukssammanhang, vilket inte låter sig hävdas när det rör sig t.ex. om potensmedel, bantningsmediciner et cetera. Dessa preparat kan ändå vara nog så farliga och minst 40 % av medicinerna som säljs på internet uppges vara förfalskningar.³

”De kan ha de rätta substanserna men i helt fel proportioner – i vissa fall två eller tre gånger så hög dos eller ingen alls....Andra skräckexempel är potensmedlet Pinside, som visade sig innehålla stryknin och förfalskade viagratabletter som färgats blå med golvfärg”, uppger en nationell narkotikaspecialist vid Tullverket för Dagens Nyheter.⁴

Idag regleras tullens befogenheter att kontrollera varor ifrån annat EU-medlemsland i lag 1996:701, den s.k. inregränslagen. I listan över vilka varor som får kontrolleras inkluderas dock ej läkemedel. För att täppa till luckan i lagen som Tullverket beskrivit anser jag att regeringen ska återkomma med ett lagförslag som ger Tullverket befogenheten att ingripa adekvat mot läkemedelsinförsel tillsynes härrörande ifrån annat EU-medlemsland.

Inför tjänstevapen

Tullverkets inspektörer ska jobba mot grov organiserad brottslighet. Deras uppgift inkluderar att leta efter vapen och narkotika. Men enligt uppgift till medierna och enligt egna konversationer med tullpersonal drar de sig för att leta efter dem. En anledning är att de själva inte har skjutvapen att skydda sig med. Tullpersonal menar att de inte har möjlighet att hantera de som vid kontroll börjar bråka.

I en medlemsenkät bland tjänstemännen i Stockholm, Arlanda och Skavsta svarade 89 procent av de tillfrågade att de ville bära skjutvapen till sin uniform.

Sverigedemokraterna anser att Tullverket ska läggas under utgiftsområde 4, d.v.s. Rättsväsendet, då vi ser Tullverket som främst en brottsbekämpande organisation. Med dessa utgångspunkter blir det därmed helt naturligt att även tillåta att Tullverkets personal får ha tjänstevapen. Vi vill därmed ge Tullverket tillåtelse att utbilda och utrusta sin personal med tjänstevapen

---

³ Tullen är bakbunden av lagen publicerad 2012-05-21 på www.dn.se

⁴ Tullen är bakbunden av lagen publicerad 2012-05-21 på www.dn.se

Rättsligt giltiga förhör

I dagens Sverige kan en person ljuga sig igenom, eller sitta tyst i en hel utredning. Detta kan sedermera bli en fördel om personen i efterhand kan komma med en anpassad berättelse efter denne tagit del av hela förundersökningsmaterialet.

Förhören borde precis som allt annat kunna läggas fram som bevis i rättegången speciellt om misstänkt ändrar sin berättelse från det han sagt tidigare. Nu kan åklagaren förvisso läsa upp från förhöret under förundersökningen om en misstänkt ändrar sin berättelse men det är inte riktigt samma sak.

Åtminstone borde man kunna ändra för personer som kan/ska släppas efter gripande/anhållning och inte minst för vittnesförhör. Detta skulle då medföra att vittnet eventuellt inte behöver höras i rättegången (vid hot eller om man inte lyckas få tag i dem). I exempelvis Holland används vittnesförhör på detta vis: Vittnet hörs, får skriva under och godkänna förhöret och sedan används det utskrivna förhöret i förundersökningsprotokollet som bevis.

Bevisläget kan även i många fall också bli starkare exempelvis i mindre ärenden där man i efterhand kan bevisa att den misstänkte ljuger där personen släppts direkt eller efter någon eller några anhållningsdagar. Månader av tidsspillan kan ibland också undvikas om ett kompletterande förhör behövs eftersom folk ibland undviker att rättsväsendet får kontakt med dem eller att de befinner sig väldigt långt ifrån rent geografiskt. Istället kan åklagaren eventuellt besluta om delgivning direkt och gå till åtal.

Effekter av rättsligt giltiga förhör skulle kunna leda till kortade tider för balansärenden, vilket är ett mycket stort problem både tidsmässigt, resursmässigt och även för rättssäkerheten, och lättare för åklagare att kunna åtala.

Tuffare tag i problemområden

Så här kan en natt se ut för polisen i ett av Sveriges många problemområden.

”Stockholm: Ett upplopp med kanske ett hundratal inblandade ägde rum i Tensta, norr om Stockholm, natten till i dag. Det började strax efter midnatt med att en väktare blev överfallen av fem eller sex maskerade personer med knivar. De polispatruller som anlände blev utsatta för stenkastning och tre polisbilar slogs sönder.

- *Vi var där med 18 patruller. Det var rena gerillakriget, säger Stephan Nordenmark, KC-befäl vid Stockholmspolisen.*

Polisinsatsen resulterade dock inte i några gripna.

- *Vi försökte i första hand lugna ner det hela i stället för att satsa på gripanden. Det bor ju en hel del vettigt folk i området och vi vill inte att någon ska sätta eld på deras bilar och så vidare, säger Stephan Nordenmark.*⁵

Vad som är anmärkningsvärt är att polisen här de facto meddelar att de förlorat mot de gäng som terroriserar förorten. Samtidigt som en väktare blivit överfallen av en grupp med knivar, samtidigt som polisen blivit utsatt för stenkastning, samtidigt som tre polisbilar blivit förstörda i vad de liknar vid ett ”gerillakrig”, så grips inte en enda gärningsman, utan man försöker ”lugna ned” i rädsla för att förövarna ska begå ytterligare dåd.

Alldeles nyligen kunde vi läsa rapporten ”En nationell översikt av kriminella nätverk med stor påverkan i lokalsamhället” från Rikskriminalpolisens underrättelsesektion som identifierat 55 områden där lokala kriminella nätverk anses ha en stor negativ påverkan på omgivningen. I dessa områden upplever befolkningen att ”det ordinarie rättssystemet till viss del sätts ur spel”, samtidigt som polisen konstaterar att ”ett bredare klientel vänder sig till den kriminella miljön för rättskipning” samt att boende anser ”att det är de kriminella som styr i områdena”.

Detta är inte att upprätta lag och ordning och att förebygga brott. Det är att retirera och ge upp kontrollen över, och våldsmonopolet i, ett geografiskt område tillhörigt staten Sverige. Detta ger signalen till de i övrigt skötsamma boende på platsen att det inte är polisens regler de ska följa utan gängens, för det är de senare som de facto utövar tvångsmakten om än inte formellt. Detta är en ytterst beklaglig och farlig situation som banar väg för ytterligare problem och visar att polisens nuvarande taktik i sådana områden inte fungerar, utan är för vek.

Det måste nu komma signaler ifrån politiskt håll om att polisen ska byta taktik för att upprätthålla lag och ordning när olika former av dialog- och förståelseverksamhet inte hjälper. Det måste komma signaler om att polisen ska få använda den tvångsmakt som

---

⁵ Polisbilar slogs sönder vid upplopp TT:s toppnyheter 2012-06-28 06:14.

krävs för att snarast skapa trygghet i ett område som brusat upp på det sätt som exemplet ovan.

Polisens roll ska i första hand inte handla om att vara snäll mot knivbeväpnade stenkastare. Den ska handla om att säkra att alla Sveriges medborgare ska kunna leva i trygghet och röra sig obehindrat, även i problemområden, utan risk eller rädsla för att utsättas för brott.

Jag vill därför att riksdagen tillkännager för regeringen om att denna snarast ska återkomma med förslag som ger polisen möjligheter och skyldigheter att kraftfullt åstadkomma detta. Detta ska även leda till, i motsats till exemplet ovan, att gärningsmän faktiskt grips och påförs straff.

Tillåt kräksirap

Heroin som langas förvaras i små inplastade kapslar, s.k. kabbar som bärs i munnen av både langare och köpande missbrukare. Anledningen till detta är att kapseln lätt ska kunna sväljas om man blir upptäckt av polisen så att bevisningen kan undångömmas. Kapseln kommer tillslut ut den naturliga vägen och kan användas igen.

För inte så länge sedan, i början av 90-talet, var det fortfarande tillåtet för polisen att använda kräksirap i kampen mot narkotikan. Polisen tog då in personen som svalt en kapsel på sjukhus och gav dem kräksirap med resultatet att bevisningen kom upp och säkrades på några minuter. Riksåklagaren beslutade dock att detta förfarande var kränkande och att det saknade lagligt stöd.

Rutinerna förändrades till en mycket mer omständlig process; efter gripande måste beslut fattas om att sväljarna ska röntgas på sjukhus för bevisning av kapslar i magen, sedan måste beslut tas om att de misstänkta ska förvaras under ständig bevakning tills att de utträttat sina behov, sväljarna måste bruka en icke-spolbar toalett i några dagar, häktespersonal får rota runt i avföring för ett obehagstillägg om någon hundralapp extra i lön och till sist kommer kapslarna ut och narkotikan kan tas i beslag.

Enligt vittnesmål från polisen blev resultatet att de tidigare ihärdiga poliserna tappade geisten att ta fast sväljare och narkotikahandeln fick det lättare att undgå polisen. Vid sidan av omständligheten för denna nya rutin kunde även kostnaden uppgå till 30 000–40 000 kronor per tillfälle redan på 90-talet, medan den tidigare användningen av kräksirap var näst intill gratis.

Historien om kräksirapen är ett mycket bra exempel på hur dåliga rutiner skapar både en ineffektiv polisorganisation och en ond spiral som leder till demoralisering av poliskårens enskilda poliser. Som vanligt är det ett överdrivet tjat om integritet som legat bakom denna olycklighet. Jag ställer inte upp på detta numera gamla beslut.

Den integritetskränkning användning av kräksirap innebär vägs mångfalt upp av den nytta en riktigt effektiv kamp mot narkotikahandeln utgör, både för samhället i stort, grupper som riskerar att hamna i missbruk, anhöriga till missbrukare och för de enskilda missbrukarna som får svårare att köpa narkotika.

Nu, nästan 20 år efter att användningen av kräksirap förbjöds, efterfrågar polisen åter detta tvångsmedel till sitt förfogande. Jag anser därför att det nu är hög tid att tillåta polisen att använda kräkmedel igen för att säkra bevisning i kampen mot narkotikan. Regeringen ska därmed återkomma med ett lagförslag på området.

Skärpning av reglerna för passhantering

På baksidan av svenska pass brukar följande kunna läsas: ”Passet är en värdehandling som skall förvaras säkert och hanteras varsamt.”

I vårt land finns det personer som systematiskt uppger att de förlorat sina pass för att gång på gång få nya utfärdade som de sedan kan sälja på den svarta marknaden. I en medieframställning om illegal handel med pass berättar Leif Fransson, biträdande chef på gränspolisen i Malmö, att det finns exempel på personer som ”tappat” sitt pass en gång i månaden. Vidare berättas om själva handelsförfarandet. Först säljs ett pass för omkring 10 000 på den svarta marknaden. Sedan används det till illegala resor. Därefter begär den ursprungliga passinnehavaren att få ett nytt pass utfärdat och proceduren upprepas.

Enligt Rikspolisstyrelsen har också antalet pass som uppgetts ha förkommit ökat kraftigt de senaste åren.

År Antal svenska pass som uppgivits ha förekommit per år

2008 45 749

2009 46 700

2010 52 726

Alla former av organiserad brottslighet måste bekämpas. När det gäller verksamhet som rör handel med svenska passhandlingar, som kan understödja allt ifrån människosmuggling, trafficking eller rent av resor för terrorister, får bekämpandet ses som av yttersta vikt.

Samtidigt är utfärdandet och nyttjandet av passhandlingar något som berör hela Sveriges befolkning. Nya regler för utfärdandet av pass får därför inte inskränka allvarligt på vanliga medborgares praktiska omständigheter kring t.ex. resor.

Med utgångspunkt i att passhandling faktiskt är en värdehandling som bör förvaras säkert och hanteras varsamt är det inte rimligt att vanliga medborgare gång på gång förlorar sitt pass under loppet av ett år. Samtidigt kan naturligtvis exceptionella fall av olycka förekomma varvid en medborgare faktiskt förlorar flera pass under ett år samtidigt som denne är nödgad att resa utomlands.

En möjlig lösning skulle kunna vara att nya passregler införs som gör gällande att en medborgare endast kan kvitta ut två nya pass per år om tidigare passhandling förekommit samt att det vid det andra utfärdandetillfället av pass (under samma år) påförs en tilläggsavgift i sådan storlek av det inte blir lönt att sälja passen. På så sätt förhindras storskalig svart handel med pass samtidigt som de ekonomiska incitamenten minskas eftersom att endast ett pass per år kan utfärdas till normalt pris. En annan och inte nödvändigtvis ömsesidigt uteslutande lösning skulle kunna vara speciella restriktioner införs. Dessa skulle kunna ge passutfärdare rätt att avslå passansökan ifrån misstänkta personer.

Alldeles oavsett hur den bästa tekniska lösningen ser ut är det av största vikt att åtgärder vidtas omedelbart för att denna svarta handel med svenska passhandlingar ska förhindras. Jag vill därför att regeringen skyndsamt återkommer med förslag om detta.

Samtalsordningen för nödsamtal till SOS Alarm

När en person idag ringer till SOS Alarm för att meddela något akut följer samtalet en viss ordning. Först ställer operatören en rad frågor för att ta reda på vad som hänt. Dessa skrivs ned och skickas till räddningstjänst och ambulans som genast skickas till platsen. Därefter kopplar operatören på SOS Alarm över samtalet till länskommunikationscentralen (LKC) hos polisen.

Polisen får sedan återigen ställa en rad frågor till inringaren för att ta reda på vad som hänt och anteckna detta i sitt system så att de kan skicka dit polispatruller. För en chockad och stressad uppringare är detta ofta väldigt förvirrande. Operatörerna på LKC får ofta spendera tid med att förklara varför de måste ställa om alla de frågor som inringaren nyss besvarat. Detta fördröjande dubbelarbete leder till att polisen får information om ärendet senare än övriga räddningsinsatser och ger polisens en uttryckningsförsening.

En konsekvens som följer av detta är att polisen oftare måste köra riskfyllt snabbt för att hinna till platser och därmed också oftare utsätta allmänheten för trafikfara. En annan konsekvens är att polispatruller inte hinner först till platser som de annars skulle ha hunnit först till p.g.a. en lyckosam geografisk placering. Detta är ytterst beklagligt vid exempelvis trafikolyckor där även poliser kan rädda liv genom att t.ex. räta ut nacken på någon för att förhindra kvävning (vilket är den vanligaste dödsorsaken vid trafikolyckor).

En tredje och självklar konsekvens är också att polisen inte hinner gripa lika många gärningsmän i anslutning till brottsplatser eftersom att gärningsmännen helt enkelt hinner avlägsna sig under tiden för polisens fördröjning. Detta är något som sannolikt kostar polisen många extra onödiga utredningstimmar.

Sammanfattningsvis kostar dagens ordning för inkommande larmsamtal och dessas försenade delgivning till polisen; extra trafikfara, färre räddade liv, färre gripna gärningsmän och fler utredningstimmar. Det är därför nödvändigt att sekretessreglerna och samtalsordningen mellan SOS Alarm och LKC ändras så att polisen kan få uppgifter om akuta ärenden samtidigt som övrig räddningstjänst.

Alarmeringstjänstutredningen som kom i april 2013 föreslår en omorganisering av alarmeringsfunktionen i Sverige som jag anser är positiv. Dock framgår det inte med tydlighet att koordinationen mellan alarmeringstjänsten och polisen ökar, även om det står skrivet att ”alarmeringsmyndighetens verksamhet ska bedrivas i nära samverkan med ansvariga myndigheter”. Eventuellt blir den praktiska konsekvensen av en omorganisation att polisen får reda på olyckor/brott samtidigt som alarmeringstjänsten, men då det ej framgår med tydlighet anser vi att det behövs ett tillkännagivande att sekretessreglerna och samtalsordningen mellan SOS Alarm, eller den eventuella

framtida myndigheten, och polisen ändras så att polisen kan få uppgifter om akuta ärenden samtidigt som övrig räddningstjänst.

Ocensurerade signalement

Det finns situationer när polisen inte går ut med information till allmänheten om misstänkta gärningsmän. Situationer när sådan information skulle kunna störa en förundersökning och eventuellt varna eftersökta gärningsmän som t.ex. skulle kunna fly utomlands eller undanröja bevis.

Det finns också situationer när polisen direkt går ut med signalement på gärningsmän till allmänheten i hopp om att tips eller information om de eftersökta så snabbt som möjligt skall kunna leda till ett gripande eller åtminstone till ökad vaksamhet. I vissa av dessa fall utelämnas viktig information om gärningsmännen i rädsla för att bryta mot politiskt korrekta normer och bli föremål för anklagelser om rasism.

Härunder ges ett exempel om ett rån i Hässelby Strand:

”en matbutik som rånats av en ensam gärningsman beväpnad med en yxa...Gärningsmannen beskrivs som en ca 170 cm lång man med normal kroppsbyggnad och iklädd en ljusgrön munkjacka”

Gärningsmannen beskrivs, men något elementärt och kanske det mest uppenbara signalementet utelämnas dock – nämligen: offrets utseende och ursprung.

Denna rädsla som får polisen att utelämna viktiga signalement är inte ogrundad. När t.ex. Globens Närpolis skickade ut informationsmaterial till grannsamverkansföreningar om ligor som härjade med ursprung från vissa specifika världsdelar var inte medierna långsamma att uppmärksamma detta. Man rubricerade detta som att polisen spridde fördomar trots att gärningsmannabeskrivningarna var sanningsenliga. Snabbt blev polisen tvungen att urskulda sig efter tillrättavisningen.

Jag menar att polisens huvuduppgift är att gripa gärningsmän och skydda samhället ifrån grovt kriminella. Vid efterlysningar, som ju syftar till att allmänheten ska hjälpa polisen, ska polisen ej censurera signalement för att vara medierna eller andra intressen till lags.

Den svenska polisen bör följa våra nordiska grannländers poliskårens exempel och även gå ut med gärningsmannens utseende och ursprung när vittnesmål medger detta.

Polisen i Sverige måste visa att den likt polisen i våra grannländer först och främst vill gripa eftersökta gärningsmän utan hänsyn till politiskt korrekta normer. För varje dag polisen fortsätter att utelämna signalement för vissa grupper av gärningsmän kommer fler offer att utsättas för brott i onödan. Det är därför av största vikt att regeringen sänder ut tydliga signaler till polisen om att signalement rörande gärningsmännens utseende och ursprung inte ska censureras bort när övriga signalement meddelas till allmänheten.

Ordningsbot för snatteri

Enligt dagens lagstiftning får ordningsbot ges på plats för brott för vilket inte är föreskrivet strängare straff än böter. Ringa tillgreppsbrott som klassas som snatteri kan idag dock förutom böter också ge fängelse i högst 6 månader.

Tillgreppsbrott är det vanligaste brottstypen som anmäls i Sverige. Av dessa är otaliga snatteribrott. Enligt Brå skedde år 2012 nästan 14 800 lagföringar med anledning av snatteri. Givetvis går inte alla dessa brott till domstol utan åklagare kan besluta om strafföreläggande och åtalsunderlåtelse för att snabba på rättsprocessen. Vid snatteribrott som begås under sådana omständigheter att den skyldige är myndig, har erkänt och att omständigheterna talar för att gärningsmannen inte kommer att dömas till fängelse, bör poliser kunna utfärda ordningsbot direkt. På så sätt behöver inte ärendet belasta rättskedjans genomströmningstider ytterligare. Dessutom uppnås en högre grad av upplevd omedelbarhet för gärningsmannen i fråga om konsekvenser för begånget lagbrott, vilket är eftersträvansvärt.

Andra partier har flertalet gånger tidigare motionerat om att införa ordningsbot vid snatteri. I betänkande 2006/07:JuU8 avstyrks ett motionsyrkande om detta med hänvisning att polisen numera brukar en telefonlinje, en s.k. snattofon. Denna används för att snabbt handlägga och utreda snatteribrott över telefon. Denna praxis är enligt mig ett positivt förfarande, men detta motsäger inte att ordningsbot ytterligare skulle effektivisera snatteriärendena där polis faktiskt är på plats. Förslagen är därför inte på något sätt ömsesidigt uteslutande utan leder båda till effektivitetsvinster. Samtal med flera poliser bekräftar vidare behovet av denna ändring. Vi vill därför att ordningsbot för snatteri införs.

Polisens skyldighet att behandla anmälan

Idag är Sveriges poliser skyldiga att behandla anmälan om brott, såväl muntlig som skriftlig, utan uppskov och oavsett polismyndighet. Undantag är endast om anmälaren uppträder våldsamt eller försvårar att anmälan upptas.⁶ Detta är problematiskt av flera orsaker. För det första betyder det att poliser ibland blir tvungna att överge bevakning av vissa brottsbelastade platser (t.ex. vid stökiga krogmiljöer) för att åka och ta emot anmälan ifrån någon som anmäler ett brott som är av mindre betydelse och som kunnat vänta (t.ex. en upptäckt parkeringsskada). Detta med konsekvensen att allvarliga brott som annars kunnat förhindras begås på platsen polisen tvingats lämna. För det andra betyder det att polisen är skyldig att ta emot anmälningar nattetid om brott som är av mindre betydelse och som kunnat anmälas nästkommande dag. Detta med konsekvenser av ökade kostnader för poliser i tjänst på obekvämt arbetstid. För att effektivisera polisens arbete bör polislagen därför justeras och ge poliser rätt att tillfälligt avvisa vissa typer av anmälningar. Kvälls- och nattetid bör anmälningar om sådana brott som utan skada kan vänta till nästkommande dag hänvisas till ett dagtidsöppet kontaktcenter. Anmälningar om brott av mindre allvarlig karaktär som kan vänta utan förvärrad skada bör också kunna nedprioriteras. Anmälan bör istället kunna hänvisas till inlämning under annan tid då polisen bedömer att det inte föreligger någon risk för allvarlig brottslighet på annan plats.

Idag är också poliser skyldiga att behandla anmälan om brott även när det gäller sådana företeelser som inte utgör brott.⁷ Det kan röra sig om människor som inte är helt tillräkneliga och vill anmäla saker som varken lagstiftningen eller den generelle medborgaren uppfattar som brott. Det kan också röra borttappade föremål och anmälningar som endast rör rena försäkringsärenden. Anmälningar som polisen varken kan eller ska utreda. Trots att dessa ärenden avskrivs av naturliga skäl så krävs det att anmälas upptas av polisen, att den registreras och sedan behandlas för att kunna avskrivas. Enligt Riksrevisionen beräknas varje ärende i genomsnitt ta 60 minuter i anspråk från anmäla till avskrivning.⁸ I enlighet med Riksrevisionens rekommendation till regeringen vill vi därför att polisen ska kunna avvisa vissa polisanmälningar.

Polisanmälningar som ska kunna avvisas är sådana som uppenbart inte utgör brott och som kommer att avskrivas, t.ex. anmälningar om borttappade föremål av mindre

---

⁶ JO 1988/89 s. 73 och JK 2008-04-02 dnr 7840-06-21

⁷ RiR 2010:10, s. 25

⁸ RiR 2010:10, s. 25

värde samt rena försäkringsärenden. Riksrevisionen beräknar att detta skulle kunna frigöra så mycket som 320 årsarbetskrafter inom rättsväsendet.⁹

Regeringen bör återkomma med förslag rörande detta.

Fordonsvärde och förverkande

År 2013 anmäldes ca 26 800 rattfylleribrott i Sverige, varav 12 800 var under påverkan av narkotika, en brottstyp som ökat under det senaste decenniet (2002 anmäldes ca 4600 sådana brott¹⁰).

Rattfylleri under påverkan av alkohol och narkotika är ett mycket allvarligt brott. Inte bara riskerar rattfyllerister sina egna liv, utan också sina medtrafikanters, cyklisters, fotgängares, vuxnas, äldres och barns liv – ja alla i samhället riskerar att bli offer för rattfylleristens bristande omdöme. Varje år dör runt 70 och flera hundra skadas till följd av rattfylleri.¹¹ Dessa uppgifter bör dock vara i underkant då inte alla trafikomkomna förare prövas för alkoholpåverkan samt att alkoholhalten kan ha sjunkit avsevärt vid tiden för obduktion (bl.a. på grund av att dödsfall inte inträffat förrän efter en tids vård på sjukhus).

Det är allas vårt ansvar att justera betänkligheter i lagstiftning och därigenom arbeta mot de alkohol- och narkotikarelaterade olyckorna i trafiken. Idag finns en uppenbar sådan betänklighet:

I lag (1951:649) om straff för vissa trafikbrott anges det i paragraf 7:

”Ett fordon som har använts vid brott enligt denna lag får förklaras förverkat, om det behövs för att förebygga fortsatt sådan brottslighet och förverkande inte är oskäligt.”

Vad som är oskäligt framgår av Högsta domstolens dom NJA 2006 s. 751.

HD-avgörandet rör en alkoholberoende man som tidigare fått sitt körkort indraget p.g.a. grovt rattfylleri. Det indragna körkortet till trots fortsatte mannen att köra grovt

---

⁹ RiR 2010:10, s. 25

¹⁰ Tabell 10 Anmälda brott efter brottstyp, Hela landet, åren 2002–2011, Brås statistikdatabas på www.brå.se

¹¹ <http://www.trafikverket.se/DDD/Dont-Drink-and-Drive/Vad-kan-jag-gora/>

onykter vid flera tillfällen, bl.a. till Systembolaget och mot rött ljus. Detta ledde till ett nytt åtal.

Mannen erkände brott men var skiljaktig med underinstanserna om att dennes bil, värderad till ca 120 000, skulle förverkas. HD slog fast att de ”aktuella trafikbrotten, liksom det tidigare grova rattfylleriet, är av sådan art att ett förverkande får anses erforderligt från trafiksäkerhetssynpunkt”. HD slog dock även fast att ett förverkande av mannens fordon skulle vara oskäligt med avseende på bilens värde och mannens ekonomiska situation. Därmed upphävde HD underinstansernas domar och mannen slapp få se sin bil förverkad.

Denna betänklighet i lagen har öppnat för att grova rattfyllerister kan få behålla sina fordon och fortsätta utsätta sig själva och sin omgivning för livsfara, trots att de dömts upprepat för grova rattfyllerier och fått sina körkort indragna. Vi anser att det är hög tid att förändra detta.

Lagen bör göras strängare i detta avseende så att trafiksäkerheten väger mycket tyngre än idag vid bedömning om ett fordonsförverkande ska anses skäligt i förhållande till fordonets värde och gärningsmannens ekonomiska situation.

Kent Ekeröth (SD)

Adam Marttinen (SD)

Björn Söder (SD)